

BIJLAGE 2: IMPACT VAN DE COVID-19-CRISIS OP DE VLAAMSE BEGROTING - BEGROTINGSAANPASSING 2020

De Vlaamse Regering nam een reeks maatregelen die de impact van de COVID-19-crisis op onze maatschappij moeten milderen. Aangezien de epidemie een impact heeft op zowat alle aspecten van onze manier van samenleven, is het niet meer dan logisch dat nagenoeg alle Vlaamse beleidsdomeinen maatregelen hebben getroffen. Door de grote verscheidenheid aan maatregelen is het echter moeilijk het overzicht te bewaren. Het Rekenhof analyseerde de COVID-19-maatregelen van de Vlaamse Regering en ging na of er nog andere budgettaire effecten te verwachten zijn. Het onderstaande overzicht steunt op informatie tot en met 19 mei 2020. Niet voor alle maatregelen vond het Rekenhof voldoende onderbouwing om de impact ervan te kunnen analyseren.

1 Financiën en Begroting

1.1 Provisies

Het beleidsdomein Financiën en Begroting schrijft een specifieke coronaprovisie van 2,5 miljard euro in ter financiering van de beslissingen van de Vlaamse Regering, enerzijds om de gezondheids crisis onder controle te krijgen en anderzijds om de impact van de ermee gepaard gaande economische crisis voor de burgers en bedrijven te verzachten. De samenstelling van het bedrag is opgenomen in de bijlage 2 bij de algemene toelichting.

In de coronaprovisie is nog een aparte provisie coronanoodfonds (semi)publieke sector opgenomen, voor een bedrag van 200 miljoen euro. De bedoeling is dat gesubsidieerde bedrijven hun verliezen kunnen recupereren. Het gaat om gesubsidieerde sectoren (jeugd, media, sport, enz.) en specifieke sectoren (tuinbouw, segmenten van het toerisme, mobiliteit en openbare werken)¹.

Daarnaast werd in het kader van dringende coronamaatregelen 332,6 miljoen euro herverdeeld vanuit de beschikbare provisie voor de aanpassing van de lonen en voor uitgaven in het kader van monitoring. Per definitie werden de provisie die onder dat artikel vallen, dus niet aangewend voor de voorziene bestemming. Het gaat om: 300 miljoen euro voor de hinderpremie, 3,6 miljoen euro voor een mediacampagne en 29 miljoen euro voor de aankoop van mondklappers en beschermend zorgmateriaal.

1.2 Uitstel voor gewestelijke belastingen²

De Vlaamse Regering besliste de aanslagbiljetten onroerende voorheffing voor bedrijven vier maanden later te sturen (vanaf september in plaats van vanaf mei). Dat betekent dat ze ongeveer 1 miljard euro op een later tijdstip zal innen. Daarnaast wordt de betaaltermijn voor de verkeersbelasting en de belasting op inverkeerstelling voor bedrijven met vier maanden verlengd, naar zes maanden. Beide maatregelen hebben alleen een impact op de kasontvangsten, niet op de ESR-ontvangsten. De kasontvangsten tot en met februari 2021 worden immers aangerekend op begrotingsjaar 2020. De uitgestelde kasontvangsten blijven binnen dat aanrekeningsmoment, dus is er geen rechtstreekse impact op het vorderingensaldo.

¹ Stabiteitsprogramma 2020.

² Decreet van 17 april 2019 tot tijdelijke afwijking van de Vlaamse Codex Fiscaliteit als gevolg van de coronacrisis.

De Vlaamse Regering heeft ook overige fiscale termijnen verlengd. Zo is de aangifte van nalatenschap niet meer gebonden aan de wettelijke termijn van vier maanden na overlijden. De termijn wordt verlengd tot twee maanden na het einde van de verstrengde coronamaatregelen. De Vlaamse Belastingdienst hanteert daarvoor momenteel 31 juli als einddatum, wat een algemene termijnverlenging inhoudt tot 30 september 2020. Aangezien het aanslagbiljet binnen de drie maanden na indiening van de aangifte van nalatenschap wordt verstuurd en een uiterste betaaltermijn van twee maanden na verzending geldt, zal de Vlaamse overheid het merendeel van de erfbelasting pas in 2021 kunnen innen. Dezelfde regeling geldt voor de registratiebelasting.

Nog binnen het erfrecht krijgen de erfgenamen een bijkomende maand om aandelen te waarderen. De aangifte van een nalatenschap moet de waarde van eventuele aandelen vermelden. De waardering gebeurt aan de hand van de beurswaarde, waarbij de erfgenamen een keuze kunnen maken tussen drie verschillende tijdstippen: de datum van overlijden, of één of twee maanden na overlijden. Daar komt nu een extra termijn bij van 3 maanden na overlijden. Er is in een overgangsmaatregel voorzien voor aangiftes waarvan de initiële aangiftetermijn verstreek tussen 13 maart 2020 en 21 april 2020. Als erfgenamen in die situatie een beroep willen doen op het extra moment van waardering, kunnen zij hun keuze aanpassen door een nieuwe aangifte in te dienen bij de Vlaamse Belastingdienst.

De budgettaire impact van beide maatregelen is moeilijk in te schatten. Wat de waardering van de aandelen betreft, lijkt de extra keuzemogelijkheid wel significant te zijn, aangezien de waarde van de aandelen substantieel gedaald is. Wat de verlenging van de aangiftetermijn betreft, geldt ook hier een correctie op de kasontvangsten: alles wat geïnd wordt op ten laatste 28 februari 2021, wordt toegerekend aan begrotingsjaar 2020. Alle latere betalingen worden ESR-matig op 2021 aangerekend en hebben dus een impact op het vorderingensaldo 2020.

1.3 Andere budgettaire effecten

Naar aanleiding van de COVID-19-lockdown verwacht het Rekenhof een positief effect op de fiscale uitgaven voor de dienstencheques. Gedurende minimaal acht weken werden geen dienstencheques of PWA-cheques ingeruild, wat een positief effect heeft. De toelage per dienstencheque werd wel verhoogd voor een korte periode. De netto-impact is op dit ogenblik moeilijk in te schatten. De beleids- en begrotingstoelichting meldt dat de raming van deze fiscale uitgaven steunt op de bedragen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 10 maart 2020, waarin nog geen rekening gehouden werd met de corona-impact.

Als gevolg van de coronacrisis stijgt het tekort van de Vlaamse overheid tot meer dan 4 miljard euro. Voor 2020 worden de bijkomende rente-uitgaven ter financiering van dat tekort geraamd op 13,4 miljoen euro. Het Rekenhof merkt op dat voor de komende jaren de rente-uitgaven nog zullen stijgen (zelfs zonder bijkomende tekorten) omdat vanaf 2021 de kostprijs van de financiering voor een volledig jaar in rekening moet worden genomen. Voor 2020 is dat nog niet het geval omdat het te financieren bedrag voor 2020 uiteraard niet meteen volledig opgenomen wordt.

2 Internationaal Vlaanderen

2.1 Maatregelen

In het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen nam de Vlaamse Regering een aantal maatregelen³ om de continuïteit van kritieke diensten te garanderen, ter ondersteuning van de toeristische sector en ter voorbereiding van het herstel (o.a. kwijtschelden pachtgelden voor jeugdverblijven). De budgettaire impact daarvan werd geraamd op 1 miljoen euro. Toerisme Vlaanderen rekent op een minderontvangst van 1,2 miljoen euro inkomsten uit erfpachten. De bijstelling van de inkomsten door de coronamaatregelen werd nog niet verwerkt in die begrotingscijfers.

Daarnaast werd 5 miljoen euro binnen het budget van Toerisme Vlaanderen vrijgemaakt om een gericht steuninstrument voor de toerismesector op te zetten met focus op jeugd- en sociaal toerisme. Dat werd nog niet concreet ingevuld in de kredieten van Toerisme Vlaanderen. Nog binnen de begroting van Toerisme Vlaanderen werd 0,15 miljoen euro opgenomen voor de gerichte promotie van Vlaanderen in de buurlanden (heropening Ensor-huis).

2.2 Andere budgettaire effecten

Een aantal evenementen kan door de COVID-19-crisis niet doorgaan op de geplande data:

- De World Choir Games die zouden plaatsvinden van 5 tot 15 juli 2020, worden uitgesteld naar 2021. Bij de begrotingsopmaak 2020 werd aan inkomstzijde een bedrag van 2 miljoen euro eenmalige ontvangsten (eigen kasmiddelen) opgenomen voor dat event, hetzelfde bedrag is aan uitgavenzijde opgenomen voor het Local Organisation Committee (LOC) van dat evenement (in vastleggingskredieten).
- 50 Best: een partnership om Vlaanderen als gastronomische bestemming beter bekend te maken. Met dat evenement wordt de top-150 culinaire journalisten ter wereld bereikt.
- UNWTO World Forum on Gastronomy Tourism in Brugge.

Het uitstel zou voor de drie evenementen een meerkost van 1,3 miljoen euro betekenen. De meerkost zal volledig opgevangen worden binnen de bestaande budgetten van Event Flanders. Voor de World Choir Games is een nota van de Vlaamse Regering in opmaak met de vraag om een bijkomende subsidie van 1,2 miljoen euro toe te kennen aan de vzw Koor & Stem.

De geraamde inkomsten van Flanders Investment and Trade (FIT) van deelnemende Vlaamse kmo's en andere organisaties aan beurzen en groepszakenreizen georganiseerd door FIT, blijven gelijk ten opzichte van de begrotingsopmaak 2020 (4 miljoen euro). Door de COVID-19-crisis is een daling te verwachten.

Eventuele bijkomende maatregelen om het toerisme in Vlaanderen opnieuw op te starten, zijn nog niet opgenomen in deze begrotingsaanpassing. Om de maatregelen op het juiste moment te kunnen uitvoeren, afhankelijk van de timing van de heropstart, werd een begrotingsruiter in het uitgavendecreet ingeschreven.

³ VR 2020 1303 DOC.0230/1.

3 Economie, Wetenschap en Innovatie

3.1 Hinder- en compensatiepremie⁴

Op budgettair vlak nam de Vlaamse overheid de belangrijkste coronamaatregelen in het beleidsdomein EWI. Het gaat om de hinderpremie voor ondernemingen die moesten sluiten of exploitatiebeperkingen opgelegd kregen, en om de compensatiepremie voor ondernemingen die een sterke omzetzaling kenden. Beide worden gefinancierd door een nieuw begrotingsartikel ECH-1ECB5DC-WT *Corona 2020 – inkomenscompensatie sluiting ten gevolge van COVID-19-crisis* onder het Hermesfonds.

Tot 8 mei 2020 bedroegen de uitgaven voor die maatregelen 800 miljoen euro. Dit bedrag werd als volgt gefinancierd:

- Een interne herverdeling binnen de begroting van het Hermesfonds van 100 miljoen euro: 10 miljoen euro uit de ecologiepremie en 90 miljoen euro uit het overgedragen saldo (vereffeningskredieten en indirect carbon leakage);
- Een herverdeling van 300 miljoen euro uit de indexprovisie (zie ook 1.1);
- Een tijdelijke kredietoverschrijding van 400 miljoen euro (in schijven van 200 miljoen euro), recht te zetten bij begrotingsaanpassing (uit de coronaprovisie). In het vooruitzicht van de begrotingsaanpassing en in het licht van de dringende uitbetaling van de hinderpremies werd geen toepassing gemaakt van artikel 20 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (begrotingsberaadslaging).

De laatste stand van zaken (evaluatie tot en met 8 mei 2020) toont een kredietbehoefte aan van 1.076 miljoen euro voor de hinderpremie (tot en met 7 juni 2020) en 317 miljoen euro voor de compensatiepremie. De impact van een eventuele verlenging van de maatregelen is op dit moment moeilijk in te schatten. Bepaalde sectoren zijn nog gesloten tot 8 juni 2020. Als die sluiting verlengd zou worden, raamt het Hermesfonds de dagelijkse extra uitgave op 5,6 miljoen euro.

3.2 Achtergestelde leningen en waarborgen⁵

De Vlaamse Regering heeft beslist om via een kapitaalsverhoging 250 miljoen euro extra ter beschikking te stellen van PMV. PMV zal met die middelen achtergestelde leningen toekennen aan bedrijven die getroffen zijn door de crisis. In de praktijk zal dat verlopen via de 100%-dochtervennootschap *PMV/z-Leningen*. Het Rekenhof merkt op dat er geen zekerheden of waarborgen worden gevraagd voor de zogenaamde coronaleningen. Momenteel zijn de kredieten in de begroting ingeschreven onder ESR-code 8, waardoor ze geen invloed hebben op het vorderingensaldo. Het is belangrijk dat er voldoende waarborgen zijn voor de terugbetaling van de verstrekte leningen. Als dit niet geval is, komen die kredieten immers ten laste van het vorderingensaldo.

Door de tijdelijke versoepeling van de Europese staatssteunregels ingevolge de COVID-19-crisis, zal Gigarant een aangepaste COVID-19-waarborg in de markt kunnen zetten, die meer

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus en besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die een omzetzaling hebben ten gevolge van de exploitatiebeperkingen opgelegd door de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2020 tot een kapitaalsverhoging voor programma achtergestelde leningen.

flexibiliteit biedt. De waarborgcapaciteit van Gigarant wordt daarvoor opgetrokken⁶ van de huidige 1,5 miljard euro naar 3 miljard euro. Volgens de toelichting wordt geen bijkomende impact op de waarborguitwinningen verwacht. Het is te verwachten dat de eventuele impact pas in latere begrotingsjaren tot uiting komt en niet in de begroting van 2020.

Tot slot heeft de Vlaamse Regering de bestaande waarborgregeling bij PMV/z (waarborgregeling tot 1,5 miljoen euro, met een al in de markt gezette capaciteit van 300 miljoen euro), uitgebreid met de Waarborg COVID-19-crisis van 100 miljoen euro. De maatregel heeft een verwachte bijkomende impact op de verliesfinanciering 2020 van 4,5 miljoen euro⁷. Verder heeft de PMV-groep betalingsuitstel toegestaan voor kapitaalsaflossingen van leningen. Ook de LRM-groep heeft betalingsuitstel toegestaan voor klimop-leningen. Verder wordt betalingsuitstel onderzocht voor een aantal grotere dossiers. De budgettaire impact daarvan werd niet geraamd.

3.3 Kredietverschuivingen

Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) heeft verschillende onderzoeksinitiatieven genomen in het kader van COVID-19 en een zoektocht opgezet naar een potentieel geneesmiddel. De middelen waren gebudgetteerd, enkel de aard van het onderzoek werd aangepast. Het VIB is ook ingeschakeld bij de initiatieven om de testcapaciteit te verhogen. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat de federale overheid de gemaakte kosten zal vergoeden.

Uit de provisie O&O-middelen werd voor het project *Mondmaskers certificatie* 0,3 miljoen euro herverdeeld naar het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO). Daarnaast heeft het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) een extra COVID-19-oproep gelanceerd, waarbij vanuit de O&O-provisie een herverdeling plaatsvond van 1,5 miljoen euro vereffenings- en vastleggingskredieten. De totale kostprijs van deze maatregel bedraagt 2,5 miljoen euro.

3.4 Andere budgettaire effecten

Het spreekt voor zich dat de COVID-19-crisis ook een onrechtstreekse impact zal hebben op veel entiteiten in het beleidsdomein EWI. Die onrechtstreekse impact zit nog niet vervat in de begrotingsaanpassing. Zo verwacht PMV een hoge werkdruk door de grote vraag naar achtergestelde leningen aan getroffen bedrijven, maar die vraag wordt mogelijk gecompenseerd door een kleinere vraag naar reguliere financieringsvormen. De impact op de resultaten van de PMV-groep is nog niet duidelijk. In de komende maanden zal moeten blijken in welke mate de bedrijven in portefeuille de crisis kunnen doorstaan en de leningen kunnen terugbetalen of welke de impact zal zijn op de waarde van die bedrijven.

Bij het VITO wordt een omzetsdaling van rond de 8% verwacht door de vertraagde uitvoering van de projecten. Door de social distancing is de capaciteit van de labo's immers lager en industriële klanten focussen zich momenteel meer op hun eigen aanpak van COVID-19.

Door de COVID-19-crisis werden de panels die bij het FWO beslissen over de toegepaste biomedische onderzoeksprojecten (TBM), verschoven van juni naar oktober. Dat heeft geen impact op de voorziene vastleggingskredieten, maar wel op de vereffeningskredieten. De startdatum van de projecten werd immers verschoven van oktober 2020 naar januari 2021. Het gaat om ongeveer 1 miljoen euro vereffeningskredieten.

⁶ Decreet van 15 mei 2020 tot wijziging van het decreet van 6 februari 2004 betreffende een waarborgregeling voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen, wat betreft de COVID-19-waarborg.

⁷ De tabel in de bijlage 2 van de algemene toelichting vermeldt een kost van 3,3 miljoen euro voor deze maatregel.

4 Onderwijs en Vorming

4.1 ICT-investeringen

Op het vlak van de ICT-investeringen voor het onderwijs heeft de Vlaamse Regering diverse initiatieven genomen, die hieronder kort worden toegelicht.

Onderwerp	Raming (in miljoen euro)
Generieke IT-impuls	4,40
Smartschool	0,20
Educatief lesmateriaal: aankoop videolessen + educatief boekenplatform	0,14
CLB@chat	0,10

Generieke IT-impuls

Een besluit van de Vlaamse Regering⁸ heeft de toekenning van een eenmalige investering in ICT-werkingsmiddelen geregeld. Ze is bestemd voor de kosten die de scholen van het basisonderwijs en secundair onderwijs hebben gemaakt tijdens de eerste fase van de coronamaatregelen vanaf 16 maart 2020, alsook voor de fase van de heropstart sinds 18 mei 2020. De middelen kunnen ook gebruikt worden tijdens het eerste semester van het schooljaar 2020-2021 (bijvoorbeeld om ICT-coördinatoren aan te stellen). De begrotingsaanpassing 2020 voorziet daarvoor in een bijkomend budget van 4,4 miljoen euro. De uitgaven zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FCo-1FGD2GE-WT.

Smartschool

De Vlaamse Regering kent eenmalig een facultatieve subsidie toe aan Smartbit BV om Smartschool operationeel te houden en in extra diensten te voorzien, naar aanleiding van de opschorting van de lessen van 13 maart tot 30 juni 2020. De uitgaven zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT.

Educatief lesmateriaal – aankoop videolessen

De Vlaamse Regering kent eenmalig een facultatieve subsidie toe aan WeZooZ nv om digitaal lesmateriaal gratis ter beschikking te stellen aan de scholen van 13 maart tot 30 juni 2020. De uitgaven zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT.

Educatief lesmateriaal – educatief boekenplatform

De Vlaamse Regering kent eenmalig een facultatieve subsidie toe aan Boek.be vzw voor een leescampagne en om digitaal lees- en leer materiaal gratis ter beschikking te stellen aan het onderwijs van 13 maart tot 30 juni 2020. De uitgaven zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT.

⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2020 houdende diverse dringende maatregelen in onderwijs ingevolge COVID-19.

CLB@chat

De bestaande subsidies voor het project CLBch@t worden uitgebreid met een extra facultatieve subsidie. De subsidie wordt verleend aan de Permanente Ondersteuningscel voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) van het GO! voor de versnelde implementatie van blended hulpverlening en de versterking van de chatwerking in de CLB-sector, voor de periode van 1 mei tot 31 augustus 2021. De extra facultatieve subsidie zal aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT.

4.2 Laptopproject Digital For Youth

De Vlaamse Regering kent eenmalig een facultatieve subsidie van 1 miljoen euro toe aan Digital for Youth.be vzw voor hun laptopproject. In maart 2020 sloten de scholen en volgden alle jongeren online les van thuis. DigitalForYouth.be zet zich in om 10.000 laptops te verzamelen voor het secundair onderwijs. Met de subsidie worden laptops ter beschikking gesteld van kansarme gezinnen voor de periode van 1 april tot 31 mei 2020. De subsidie zal aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT.

4.3 Permanentie- en afschakelplan onderwijsinternaten, MPIGO⁹ en IPO¹⁰

De Vlaamse Regering voorziet in 1,5 miljoen euro aan bijkomende middelen voor het verblijf van internen tijdens de periode waarin het internaat normaal gesloten is. De uitgaven zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FCo-1FDD2DH-WT.

4.4 Zomerscholen

Scholen of andere initiatiefnemers die in juli en augustus een zomerschool organiseren, krijgen daarvoor een vergoeding van 25 euro per dag per leerling. Voor de deelnemers worden de zomerscholen op die manier gratis. Daarvoor wordt in een budget van 11,81 miljoen euro voorzien: 2.500 euro per zomerklas. Geschat wordt dat 5% van de leerlingen uit de doelgroep zal willen deelnemen aan een zomerschool, wat neerkomt op bijna 48.000 leerlingen. Er wordt gerekend op 10 leerlingen per klas, zodat net geen 4.800 zomerklassen gesubsidieerd kunnen worden. De middelen vormen een gesloten enveloppe en zullen aangerekend worden op begrotingsartikel FBo-1FGD2GM-WT. De middelen zullen uit de algemene coronaprovisie naar dit artikel herverdeeld worden via een globaal herverdelingsbesluit.

4.5 Pedagogische begeleiding

Het ontwerp van programmadecreet bepaalt dat 0,5 miljoen euro van de werkingsmiddelen voor de pedagogische begeleidingsdiensten zal dienen om leerkrachten te begeleiden die leerlingen remediëren die door de coronamaatregelen een leerachterstand hebben ontwikkeld. Het betreft geen extra budget, maar een voorafname van de werkingsmiddelen pedagogische begeleiding.

⁹ Mpigo staat voor Medisch pedagogisch Instituut verbonden aan het Go!

¹⁰ IPO of Internaat met Permanente Openstelling.

4.6 Andere budgettaire effecten

Scholen moeten extra hygiënische en veiligheidsmaatregelen treffen om opnieuw te kunnen opstarten. De financiële impact van die maatregelen is niet in te schatten en wordt momenteel niet als materieel beschouwd. Binnen de werkingsmiddelen voor het leerplichtonderwijs wordt daarvoor momenteel niet in extra middelen voorzien.

Doordat het gezinsinkomen van heel wat gezinnen is gedaald, is de kans groot dat de vraag naar studietoelagen zal toenemen. De grootteorde daarvan is momenteel moeilijk in te schatten.

Verder kan de COVID-19-crisis een invloed hebben op de subsidiebetalingen (vereffeningskredieten) voor reguliere subsidiëring binnen AGION, aangezien de scholen momenteel prioriteit geven aan de heropstart in plaats van aan de aanvragen voor terugbetaling van bouwkosten. Die vertraging zal waarschijnlijk maar tijdelijk zijn en ingehaald worden. Uit navraag bij AGION bleek ook dat het nog te vroeg is om dat effect al waar te nemen.

5 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

5.1 Aankoop mondklappers en beschermend materiaal

De Vlaamse Regering besliste op 16 maart 2020¹¹ om 6,972 miljoen euro te herschikken vanuit de algemene provisie bij Financiën en Begroting voor de aankoop van chirurgische mondklappers. Op 27 maart 2020 besliste de Vlaamse Regering een extra bedrag van 15 miljoen euro te herschikken vanuit de provisie Financiën en Begroting (van CBo-1CBG2AB-PR naar PHO-1PKA2PA-WT) voor de aankoop van beschermend zorgmateriaal. Op 4 mei 2020 besliste de Vlaamse Regering een extra bedrag van 7 miljoen euro te herschikken vanuit diezelfde provisie, opnieuw voor de aankoop van mondklappers (zie ook 1.1).

5.2 Schakelzorgcentra

Schakelzorgcentra moeten zorgen voor een vlotte doorstroming van patiënten vanuit het ziekenhuis naar de thuissituatie, met de nodige flexibiliteit. Op die manier en wordt de ziekenhuiscapaciteit maximaal voorbehouden voor complexe zorg. Er zouden in Vlaanderen tot 30 centra kunnen openen.

In het draaiboek voor de schakelzorgcentra, opgesteld door het Agentschap Zorg en Gezondheid, is de volgende budgettabel opgenomen. Elk schakelzorgcentrum dat klaar is om op te starten (ook als het uiteindelijk nooit opstart als beddenhuis), heeft recht op de subsidie.

	Elk schakelzorg- centrum	Opgestart als bed- denhuis (eerste maand)	Opgestart als bed- denhuis (tweede maand)
Infrastructuur	90.000		
Opstart	31.500		
Uitbating		31.500	31.500
Coördinatie	15.000		
Extra coördinatie		5.000	5.000
Totaal	136.500	36.500	36.500

¹¹ VR 2020 1603 DOC 0232/1.

Als 30 centra recht hebben op 136.500 euro, bedraagt het benodigde budget 4,1 miljoen euro (exclusief bedragen voor uitbating en extra coördinatie). De overzichtstabel met maatregelen in de begrotingsaanpassing 2020 bevat een bedrag van 3,51 miljoen euro. De presentatie van de Vlaamse Regering en de tabel Stabiliteitsprogramma 2020 – COVID-19 bevatten een bedrag van 4,6 miljoen. Het precieze bedrag is onduidelijk, aangezien nog geen besluit van de Vlaamse Regering genomen werd.

5.3 Contact Tracing

De Vlaamse Regering heeft beslist¹² de opdracht tot opsporing en begeleiding van personen die mogelijk een risicodragend contact hebben gehad met besmette personen, toe te vertrouwen aan een samenwerking tussen een consortium van callcenters, ZPG Intermut en KPMG. Na onderhandeling werd een bedrag van 101,4 miljoen euro excl. btw gegund (122,7 miljoen euro incl. btw). De opdracht loopt zeven maanden, van 4 mei tot 30 november 2020. De afgesproken prijs is een maximumprijs, maar voor de field agents zullen nog bijkomende verplaatsingskosten worden aangerekend, alsook beschermingsmateriaal van maximum 5 euro per persoon per dag. Die kosten worden aangerekend op de algemene middelen van de Vlaamse overheid (specifieke coronaprovisie).

De contactspeurders maken gebruik van een webgebaseerd platform met bijbehorende databank om de gegevens voor contact tracing te raadplegen en op te slaan. Dat gemeenschappelijk webgebaseerd platform wordt opgezet door Smals. De kostprijs van het platform bedraagt 1,58 miljoen euro, te verhogen met een bedrag van 0,2 miljoen euro voor de technische ondersteuning tot maximum 24 mei 2020. Die technische ondersteuning wordt gegeven door HB-plus (gegund binnen het raamcontract van de Vlaamse overheid). Oorspronkelijk was in ondersteuning voorzien tot 31 mei, maar na een ongunstig advies van de Inspectie van Financiën werd dat aangepast.

5.4 Compensaties kinderopvang

De Vlaamse Regering voorziet in 32,5 miljoen euro extra voor kinderopvang¹³. Het gaat om compensaties voor het financiële verlies dat organisatoren van kinderopvang lijden door de extreme daling van prestaties en door de afgeschafte betaling voor afwezigheid, een andere maatregel die de regering heeft genomen. Het gaat om een geraamd budget voor de periode tot 3 mei 2020. Opgroeien Regie is voor de raming uitgegaan van een aanwezigheidsgraad van 20%. Als blijkt dat de aanwezigheid in de opvangdiensten hoger lag, zal de compensatie lager zijn.

De compensatie wordt verdeeld zoals opgenomen in de volgende tabel. Een deel van de kosten (1,3 miljoen euro) zal worden gecompenseerd door de kinderopvangtoeslag die niet zal worden uitbetaald via het groeipakket. Wat betreft de *gezinsopvang aangesloten onthaalouders* en de *groepsopvang samenwerkende onthaalouders trap 2*, werd oorspronkelijk verondersteld dat geen of een lagere RSZ-werkgeversbijdrage zou moeten betaald worden, maar de RSZ telt de compensatiedagen mee als gewone werkdagen. De Vlaamse overheid besliste¹⁴ daarom de compensatie te verhogen, wat een bijkomende kostprijs van 1,2 miljoen euro betekent. Die kost zou echter gecompenseerd worden door een lagere afwezigheidsgraad. De

¹² Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2020 voor de gunning van de opdracht tot opsporing (tracing) en begeleiding van personen die mogelijks een risicodragend contact hebben gehad met een COVID-19 besmet persoon.

¹³ Besluit van de Vlaamse Regering van 24 maart 2020 tot bestrijding van de negatieve gevolgen van het Covid-19 virus voor de gezinnen en de organisatoren in kinderopvang.

¹⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2020 tot wijziging van het BVR van 24 maart 2020 tot bestrijding van de negatieve gevolgen van het Covid-19-virus voor de gezinnen en de organisatoren in kinderopvang.

lager dan verwachte afwezigheidsgraad geldt trouwens voor alle types opvang, met uitzondering van de buitenschoolse opvang. Opgroeien Regie heeft bij het opstellen van het afbouwplan een herberekening gemaakt op basis van 75% afwezigheid. De totale kost van de maatregel, inclusief recuperatie groeipakket, zou dan 31,5 miljoen euro bedragen.

type opvang	periode 16/03 tot 03/04 (15 dagen)	periode 06/04 tot 17/04 (9 dagen)	periode 20/04 tot 01/05 (9 dagen)	Totale periode	Berekening correctie
Groepsopvang T0,T1 vrije prijszetting	5.859.987,12	3.515.992,27	3.515.992,27	12.891.971,66	
Gezinsopvang T0,T1 vrije prijszetting	530.149,20	318.089,52	318.089,52	1.166.328,24	
Groepsopvang T2 met inkomenstarief	4.875.544,50	2.925.326,70	2.925.326,70	10.726.197,90	
Gezinsopvang aangesloten onthaalouders / groepsopvang samenwerkende onthaalouders T2	4.088.511,00	2.453.106,60	2.453.106,60	8.994.724,20	1.172.001,60
Gezinsopvang zelfstandige onthaalouders	10.165,20	6.099,12	6.099,12	22.363,44	
Totaal	15.364.357,02	9.218.614,21	9.218.614,21	33.801.585,44	34.973.587,04
-recuperatie groeipakket	- 581.400,00	- 348.840,00	- 348.840,00	-1.279.080,00	-1.279.080,00
Totale kost - recuperatie	14.782.957,02	8.869.774,21	8.869.774,21	32.522.505,44	33.694.507,04

Voor de buitenschoolse opvang werden gelijkaardige maatregelen genomen. De Vlaamse Regering besliste¹⁵ de buitenschoolse opvang volledig gratis te maken. Voor de dagen in de paasvakantie worden de organisatoren buitenschoolse opvang of opvang van zieke kinderen volledig gecompenseerd, voor de schooldagen wordt 80% gecompenseerd (er werd uitgegaan van 20% aanwezigheid). De budgettaire impact werd geraamd op 10,5 miljoen euro. Het bedrag van de compensatie is afhankelijk van het type opvang. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de budgettaire kost.

type opvang	periode 16/03 tot 03/04 (15 dagen)	periode 06/04 tot 17/04 (9 dagen)	inschatting RH periode 20/04 tot 01/05 (9 dagen)	Totale periode
Attest Van Toezicht (vrije prijszetting) AVT	501.585,00	752.377,50	300.951,00	1.554.913,50
Initiatieven Buitenschoolse opvang (IBO)	2.882.712,00	3.657.528,00	1.729.627,20	8.269.867,20
Lokale Diensten buitenschoolse opvang (LODI)	20.160,00	30.240,00	12.096,00	62.496,00
Buitenschoolse Opvang Afzonderlijke Binnenruimte (BOAB)	126.420,00	189.630,00	75.852,00	391.902,00
FCUD (Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten) project zieke kinderen	13.261,09	6.943,29	7.956,65	28.161,03
gratis BKO paasvakantie T2 IKT voorzieningen		124.804,00		
gratis BKO paasvakantie T0,T1 voorzieningen		23.233,35		
Totaal	3.544.138,09	4.784.756,14	2.126.482,85	10.455.377,08

Er werden ook maatregelen genomen voor de organisatoren van preventieve gezinsondersteuning, met name voor de consultatiebureaus en de consultatiebureauartsen. De geplande maar definitief weggevalen zittingsuren in de consultatiebureaus worden als gerealiseerde zittingsuren beschouwd (6.671 zittingsuren) voor een totale budgettaire kost van 212.195 euro voor de consultatiebureaus en 470.438 euro voor de consultatiebureauartsen.

¹⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 1 april 2020 tot bestrijding van de negatieve gevolgen van het Covid-19-virus voor de gezinnen en de organisatoren in de buitenschoolse opvang, in de opvang van zieke kinderen en in de preventieve gezinsondersteuning.

De kostprijs van beide maatregelen werd berekend tot 1 mei 2020. De budgettaire impact preventieve gezinsondersteuning (683.000 euro) werd niet opgenomen in de overzichtstabel met coronamaatregelen in de bijlage 2 van de algemene toelichting, ook de bijkomende aanpassing van 148.000 euro voor de buitenschoolse opvang (besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 bedrag 148.000 euro) werd niet meegenomen.

De compensatiebedragen voor de kinderopvang en de buitenschoolse opvang werden gebudgetteerd tot en met 3 mei 2020. Opgroeien Regie heeft een afbouwplan afgewerkt in samenhang met de versoepeling van de coronamaatregelen. Het afbouwplan brengt een extra kost mee voor de compensatiebedragen voor de maand mei:

- De afwezigheden in de voorschoolse kinderopvang worden geraamd op 65%. Voor de periode van 4 mei tot 5 juni 2020 betekent dat een extra kost van 19,8 miljoen euro.
- De afwezigheden in de buitenschoolse opvang worden nog steeds geraamd op 80%. Voor de periode 4 mei tot 29 mei 2020 betekent dat een extra kost van 4,5 miljoen euro.

In totaal is er voor het afbouwplan in de maand mei voor de kinderopvang en de buitenschoolse opvang een bedrag van 24,3 miljoen euro nodig.

5.5 Eenmalige projectsubsidie VVSG en VGC voor kosten kinderopvang tijdens de paasvakantie

De Vlaamse Regering heeft een subsidie toegekend om de lokale besturen te ondersteunen die geen erkend aanbod buitenschoolse opvang hebben, of waar de dekkingsgraad van die erkende buitenschoolse opvang lager is dan 6,11% (gemiddelde Vlaamse dekkingsgraad). Het gaat om 689.000 euro voor de VVSG en 77.000 euro voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie, samen goed voor 766.000 euro. De maatregel werd niet opgenomen in de overzichtstabel met maatregelen in de begrotingsaanpassing 2020. De subsidie wordt aangerekend op de begroting van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur, begrotingsartikel PJo-1PMC2GA-WT.

5.6 Compensatie residentiële zorgvormen ouderen

Voor een reeks compensatiemaatregelen¹⁶ voor residentiële zorgvormen wordt 23,7 miljoen euro uitgetrokken. Het gaat over de dagprijscompensatie in de centra voor dagverzorging en de centra voor dagopvang die moesten sluiten. Ook voor de woonzorgcentra (WZC) en de centra kortverblijf is er een dagprijscompensatie die uitgaat van 5% extra leegstand, aangezien de lege plaatsen niet kunnen worden ingevuld door de opnamestop vanwege de coronacrisis. De impact van de maatregelen wordt samengevat in de volgende tabel.

¹⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 24 april 2020 tot bepaling van een aantal maatregelen ter ondersteuning van de woonzorgcentra, de centra voor kortverblijf, de centra voor dagverzorging en de centra voor dagopvang naar aanleiding van de COVID-19-crisis.

Maatregel	artikel BVR	periode 13/03 tot en met 13/05	
		binnen beschikbaar budget	meeruitgave
compensatie basistegemoetkoming zorg centra voor dagverzorging	art. 2	4.464.534,65	
compensatie basistegemoetkoming zorg woonzorgcentra en centra voor kortverblijf	art. 10	15.737.901,30	
dagprijscompensatie centra voor dagverzorging	art. 5		2.456.234,82
dagprijscompensatie centra voor dagopvang	art. 8		291.551,61
dagprijscompensatie woonzorgcentra en centra voor kortverblijf	art. 10		12.425.274,13
overschrijding erkende capaciteit woonzorgcentrum op kwartaalbasis	art. 12		1.527.192,91
Inzetten van verpleegkundigen om de verpleegkundige continuïteit te garanderen	art. 14		6.952.637,65
Totale uitgave		20.202.435,95	23.652.891,12

Volgens de tabel in de bijlage van de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing is er in 7 miljoen euro voorzien om de verpleegkundige continuïteit in de WZC's te garanderen. Dat is in overeenstemming met de berekening in het besluit van de Vlaamse Regering voor de periode 13 maart tot 13 mei 2020. Voor de compensatie van de lagere gebruikersontvangsten in de WZC bevat de tabel van de begrotingsaanpassing 2020 24,1 miljoen euro, maar in de berekening opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering bedraagt de meeruitgave 16,7 miljoen euro voor de periode 13 maart tot 13 mei 2020. Afhankelijk van het bouwplan van de coronamaatregelen en het tijdstip waarop de WZC's weer personen kunnen opnemen, zal die meeruitgave nog worden bijgesteld. De meeruitgaven worden gecompenseerd op de provisie voor coronagerelateerde uitgaven, zoals voorzien in de begrotingsaanpassing 2020.

5.7 Tijdelijke managementondersteuning voor de residentiële voorzieningen

Een aantal residentiële voorzieningen die door de corona-epidemie in een crisissituatie komen qua werking, krijgen tijdelijke managementondersteuning. Woonzorgcentra, VAPH-voorzieningen, revalidatiediensten, enz. kunnen een beroep doen op dit besluit¹⁷. De voorzieningen gaan zelf een contract aan met de crisismanager en krijgen daarvoor een budget van maximaal 1.000 euro per dag gedurende maximaal tien dagen. De leidend ambtenaar kan de periode met maximum tien dagen verlengen.

Het budget van 1 miljoen euro is voorzien op 100 voorzieningen die gebruik maken van de tien dagen aan crisisondersteuning. Het besluit van de Vlaamse Regering stelt dat dit budget niet overschreden kan worden. De eenmalige uitgaven naar aanleiding van dit besluit zullen worden gemonitord op een afzonderlijke basisallocatie op het begrotingsartikel GMo-AGHF2TL-WT, residentiële ouderenzorg.

5.8 ICT-materialen voor de residentiële jeugdhulpvoorzieningen

De Vlaamse Regering voorziet¹⁸ in een facultatieve subsidie voor de residentiële jeugdhulpvoorzieningen voor de aankoop van of de investering in ICT-materialen, zodat de kinderen en jongeren die daar verblijven onderwijs op afstand kunnen volgen. Er wordt in een forfaitaire subsidie voorzien van 100 euro per capaciteitsseenheid voor de periode 14 maart tot 31 mei 2020. De kostprijs wordt geraamd op 0,6 miljoen euro wordt verdeeld als volgt:

- 372.400 euro voor de voorzieningen in de jeugdhulp (begroting agentschap Opgroeien Regie),

¹⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2020 tot subsidiëring voor tijdelijke managementondersteuning inzake crisisbeheer bij een COVID-19-uitbraak in residentiële voorzieningen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

¹⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2020 tot toekenning van een subsidie aan de residentiële jeugdhulpvoorzieningen ter ondersteuning van het volgen van digitaal onderwijs door kinderen en jongeren in de jeugdhulp.

- 44.300 euro voor de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning of CKG's (begroting agentschap Opgroeien Regie),
- 216.600 euro voor de multifunctionele centra of MFC's (begroting VAPH).

In de overzichtstabel met de coronamaatregelen bij de algemene toelichting is 1 miljoen euro opgenomen. Er zullen nog andere initiatieven worden genomen ter vergoeding van digitale investeringen om de werking tijdens de COVID-19-crisis te kunnen voortzetten.

5.9 Compensatie aankoop materiaal en infrastructuur

In de tabel met COVID-19-maatregelen in de begrotingsaanpassing 2020 is een bedrag van 56,6 miljoen opgenomen voor de compensatie van de aankoop van materiaal en infrastructuur. Hierover is nog geen beslissing van de Vlaamse Regering beschikbaar.

5.10 Budgetgarantie revalidatievoorzieningen en revalidatieziekenhuizen

De voorzieningen die in het kader van de COVID-19-crisis alle niet-dringende consultaties, onderzoeken en behandelingen moesten uitstellen, krijgen gegarandeerd het budget dat ze onder de normale activiteitsgraad hadden ontvangen. De kostprijs werd geraamd op 0,6 miljoen euro door het verschil tussen de normale activiteitsgraad en de effectief gefactureerde prestaties. De maatregel werd niet opgenomen in de overzichtstabel met maatregelen in de begrotingsaanpassing 2020. De kost zou volgens het besluit van de Vlaamse Regering wel voorzien zijn in de specifieke coronaprovisie.

5.11 Extra uitgaven cashbesteding voor personen met een handicap

Door de coronarichtlijnen kon de afgesproken ondersteuning voor personen met een handicap niet meer worden gewaarborgd. Mensen werden verplicht thuis te blijven of werden tijdelijk thuis opgevangen, en zijn gedwongen om extra ondersteuning in te kopen om de situatie leef- en houdbaar te maken. Personen die beschikken over een persoonsvolgend budget (PVB) of over een persoonlijk assistentiebudget (PAB), kunnen aanspraak maken¹⁹ op een overschrijding van hun budget voor het jaar 2020 met maximaal 8,5% als zij tijdens de coronaperiode overeenkomsten sluiten om de zorg en ondersteuning thuis te organiseren en hun beschikbare PVB ontoereikend is om de kosten van die overeenkomsten te vergoeden. Het extra budget is alleen bedoeld voor zorggebonden²⁰ kosten. De meerkost van de maatregel wordt samengevat in de volgende tabel.

Type budget	huidig krediet (zonder UB)	aandeel zorggebonden kosten	8,5% maximale extra besteding
PAB	38.477.000		3.270.545
PVB cash besteding	110.114.000	98.368.769	8.361.345
PVB voucher besteding niet meer opgenomen in de voorziening	993.268.000	831.882.747	9.192.304
Totaal	1.141.859.000	930.251.516	20.824.195
indien 50% effectief gebruikt			10.412.097

¹⁹ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2020 over de financiële gevolgen van de maatregelen ter bestrijding van COVID-19 voor voorzieningen voor personen met een handicap en voor personen met een handicap die ondersteuning hebben van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

²⁰ Voor de PVB-budgethouders impliceert dit dat het percentage beheerskosten mee is verrekend in de extra middelen voor zorg.

De raming van deze meerkost bedraagt 10,4 miljoen euro. De raming gaat ervan uit dat 50% van de extra 8,5% overbesteding ook effectief zal worden benut. Naast deze maatregel zullen ook de zorgaanbieders een compensatie krijgen voor de meerderjarigen die normaal residentieel verblijven, maar door de maatregelen thuis verblijven. Uit een bevraging blijkt dat 1.791 mensen thuis verblijven ten opzichte van een totaal aantal van 13.672 gebruikers die normaal in de voorzieningen verblijven. De ingeschatte woonkost bedraagt 3,1 miljoen euro²¹. De totale meeruitgaven worden dus geraamd op 13,5 miljoen euro. Afhankelijk van het afbouwplan zal de compensatiemaatregel voor de zorgaanbieders nog oplopen (nu berekend voor 14 maart tot 3 mei 2020). Er werd in 10 miljoen voorzien bij de begrotingsaanpassing. De meeruitgave moet opgenomen worden uit de specifieke coronaprovisie.

5.12 Actieplan Mentaal Welzijn

De Vlaamse Regering heeft een Actieplan Mentaal Welzijn (*Zorgen voor morgen*) opgemaakt. Het actieplan wordt in de volgende tabel budgettair samengevat.

	Uitbreidings- beleid ifv Corona	Eenmalige uitgaven	Vooruitgescho- ven uitbreidings- beleid	Eenmalige middelen (recurrent eind 2020)	Totaal
Jeugdzorg- en ver- trouwenscentra	5,2		2,5	3,4	11,1
Geestelijke gezond- heid		2,5		3,3	5,8
Algemeen welzijns- werk en crisismeldpunt -18	0,7	0,8	0,5	3,3	5,2
Preventieve gezins- ondersteuning			2,0		2,0
	5,9	3,3	5,0	10,0	24,1

Een budget van 18,2 miljoen voor dit plan is opgenomen in de coronaprovisie. Er rest nog een bedrag van 5,9 miljoen euro dat uit het uitbreidingsbeleid Jeugdhulp komt (3,7 miljoen euro gebiedsdekkend maken van de samenwerkingsverbanden één gezin, één plan; 1,5 miljoen euro intensieve mobiele begeleiding als alternatief voor mogelijke uithuisplaatsing en 0,7 miljoen euro versterking crisismeldpunten). De Vlaamse Regering heeft de maatregelen uit het Actieplan Mentaal Welzijn op 15 mei 2020 goedgekeurd²².

5.13 Actieplan vrije tijd voor maatschappelijk kwetsbare jongeren

De maatregelen ter bestrijding van het coronavirus hebben een specifieke impact op kinderen en jongeren die zich in maatschappelijk kwetsbare posities bevinden. De Vlaamse Regering ontwikkelde een actieplan²³ om hun vrije tijd gepast, zinvol en veilig in te vullen. De nota geeft aan dat dit actieplan complementair is aan het Actieplan Mentaal Welzijn van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. Er zou geen overlap zijn tussen beide plannen.

²¹ 1.791 + 34 euro per dag (maximale bedrag woonondersteuning) * 51 dagen (14 maart tot 3 mei).

²² VR 2020 1505 DOC.0494/1.

²³ VR 2020 3004 DOC.0419/1QUATER.

De volgende initiatieven werden genomen:

- Pakketten voor kwetsbare kinderen en jongeren: knutsel-sport-spel, vrijetijds materiaal: 1 miljoen euro (verspreiding via de Huizen van het Kind);
- Heropstart en versterking van externe ondersteuning aan kinderen en jongeren in jeugdhulpvoorzieningen (vast jeugdwerk in jeugdhulpvoorzieningen): 0,2 miljoen euro;
- Gespecialiseerde hulp en dienstverlening: tijdelijke ondersteuning en hulp bij specifieke probleemsituaties in de vrijetijdscontext: 0,3 miljoen euro;
- E-inclusie: financiële impuls aan het Kenniscentrum Mediawijsheid om de e-inclusie van kwetsbare kinderen en jongeren te verhogen door digitale geletterdheid en online sociale, kritische en creatieve vaardigheden te versterken: 0,2 miljoen euro;
- Jeugdwelzijnswerk: 0,8 miljoen euro (0,5 miljoen euro voor de bovenlokale en 0,3 miljoen euro voor de landelijke organisaties binnen het jeugdwerk die zich in het bijzonder richten op kwetsbare kinderen en jongeren);
- Projectoproep *connecteren van kwetsbare kinderen en jongeren met de buurt en de buitenwereld*: 2,1 miljoen euro.

Dit actieplan is niet opgenomen in de begrotingsaanpassing 2020. De acties worden aangerekend op verschillende beleidsvelden: 3,2 miljoen euro op begrotingsartikel HBo-1HDI2GA-WT van het beleidsveld Jeugd en Welzijn (*beleidsdomein CJSM*), 1 miljoen euro op de begroting van het Agentschap Opgroeien (*beleidsdomein WVG*), 0,2 miljoen euro op het begrotingsartikel GBo-1GCF2CA-WT voor armoedebestrijding en 0,1 miljoen euro op het begrotingsartikel GBo-1GCF2EA-WT voor welzijnswerk (*beleidsdomein WVG*). Er zijn onvoldoende middelen op deze begrotingsartikelen om de uitgaven zelfs tijdelijk binnen de beschikbare kredieten op te vangen. Er is een herverdeling vanuit de specifieke coronaprovisie nodig.

5.14 Projectsubsidies

De Vlaamse Regering²⁴ heeft 0,5 miljoen euro toegekend aan diverse initiatieven om de indirecte impact van de COVID-19-crisis op te vangen (waaronder jongeren in moeilijke thuisituaties):

- De Ambrassade vzw: 0,1 miljoen euro voor jeugdinformatieplatform WAT WAT (online jeugdinformatie);
- Awel vzw: 0,1 miljoen euro voor het online hulpverleningsplatform (extra ondersteuning, opleiding van nieuwe vrijwilligers om aan de gestegen vraag te kunnen voldoen);
- Teleonthaal: 0,1 miljoen euro voor de ondersteuning van de vrijwilligerswerking en de versnelde overschakeling naar aangepaste chatsoftware en één centraal internetplatform voor telefonie om de telefonische en onlinehulpverlening te blijven waarborgen;
- Vier Centra Algemeen Welzijnswerk of CAW's: 0,1 miljoen euro voor de versterking van de 1712-werking van CAW Oost-Brabant, CAW Limburg, CAW Oost-Vlaanderen en CAW Noord-West-Vlaanderen (elk 35.000 euro);
- Centrum preventieve zelfdoding: 0,1 miljoen euro voor de ondersteuning van de vrijwilligerswerking van de Zelfmoordlijn.

²⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 Coronavirus COVID-19 en impact op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

De subsidies aan De Ambrassade vzw en Awel vzw worden aangerekend op begrotingsartikel HBo-1HDI2GA-WT. Daarop is in een budget van 0,6 miljoen euro voorzien voor de subsidiëring van projecten ter uitvoering van het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. De subsidies werden al toegekend uit de beschikbare middelen, maar zullen gecompenseerd worden vanuit de specifieke coronaprovisie.

De subsidies aan Teleonthaal en aan vier CAW's worden aangerekend op begrotingsartikel GBo-1GCF2EA-WT. De subsidie aan het Centrum ter Preventie van Zelfdoding wordt aangerekend op het begrotingsartikel GEo-1GDF2JA-WT. Op beide artikels zijn op dit moment voldoende middelen beschikbaar omdat pas in de tweede helft van dit jaar een aantal subsidies dienen uitbetaald te worden. De budgetten zijn echter wel voor andere doeleinden bestemd. De subsidies moeten dus gecompenseerd worden uit de specifieke coronaprovisie.

5.15 Behoud recht op gezinsbijslagen leerlingen/studenten

Leerlingen/studenten en schoolverlaters kunnen in het systeem van tijdelijke werkloosheid terecht komen vanwege overmacht als zij een activiteit als student/stagiair/werknemer uitoefenden, waardoor er mogelijk een impact is op hun recht op gezinsbijslagen. Hetzelfde geldt voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte wat betreft de zorgtoeslag. Deze maatregel²⁵ moet ervoor zorgen dat de studenten hun recht op gezinsbijslagen behouden gedurende de noodsituatie. De maatregel heeft geen budgettaire impact, aangezien de studenten recht hadden op gezinsbijslagen als de noodsituatie zich niet had voorgedaan.

5.16 Aanpassing van administratieve procedures en termijnen

De Vlaamse Regering heeft een aantal (tijdelijke) wijzigingen aangebracht aan bestaande regelingen voor bepaalde administratieve termijnen. De wijzigingen hebben geen of een heel beperkte budgettaire impact.

6 Cultuur, Jeugd, Sport en Media

6.1 Communicatiecampagne over het coronavirus

Om de bevolking te informeren over het coronavirus, heeft de Vlaamse Regering een communicatiecampagne opgezet. De campagne loopt tot het einde van de COVID-19-crisis langs verschillende mediakanalen. De totale voorziene kostprijs bedraagt 3 miljoen euro exclusief btw. Dit is een maatregel die gezamenlijk genomen werd door de Vlaamse minister-president en de minister bevoegd voor Media. De uitgaven worden aangerekend op het budget van Kanselarij en Bestuur.

6.2 Aanpassing proceduretermijnen en procedurele verplichtingen

Door de COVID-19-crisis kunnen tal van organisaties in de problemen komen met de termijnen van bepaalde procedures, of met verplichtingen die hen opgelegd worden in specifieke regelgeving. De Vlaamse Regering besliste om waar nodig deze termijnen of verplichtingen aan te passen. Organisaties zullen niet beboet worden omdat ze hun engagement niet hebben kunnen nakomen als gevolg van de coronamaatregelen. Subsidies zullen niet ingehou-

²⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2020 tot vaststelling van maatregelen ten gevolge van de uitbraak van het COVID-19-virus, wat betreft de toelagen in het kader van het gezinsbeleid.

den worden of terugbetaald moeten worden, voor zover voldoende kosten verantwoord worden. De uitbetaling van voorschotten wordt vervroegd en voor de instellingen in het beleidsveld Cultuur is er een regeling getroffen voor evaluatiebezoeken en beoordelingen door commissies, die nu niet kunnen doorgaan. Bij erkenningsaanvragen van jeugdorganisaties zal de administratie activiteiten en initiatieven die door de opgelegde coronamaatregelen geannuleerd werden, toch in aanmerking nemen. De budgettaire impact van deze maatregel is verwaarloosbaar.

6.3 Maatregelen voor de tweede beoordelingsronde van projectsubsidies en beurzen binnen het kunstendecreet

Tijdens de tweede subsidieronde van 2020 voor projectsubsidies en beurzen binnen het kunstendecreet zullen enkel subsidies worden toegekend voor kortlopende beurzen, projecten van individuele kunstenaars en projecten van organisaties met een looptijd van maximaal één jaar. Meerjarige beurzen komen dit keer niet in aanmerking. De Vlaamse Regering wil hiermee de engagementen in deze onzekere tijden beperken tot maximaal één jaar en tegelijk ook meer spelers uit de kunstensector subsidiëren. Deze maatregel²⁶ heeft geen bijkomende budgettaire impact.

6.4 Vervroegde uitbetaling subsidies

Om tegemoet te komen aan het liquiditeitsprobleem van structureel gesubsidieerde organisaties uit de cultuur- en jeugdsector, heeft het departement Cultuur, Jeugd en Media - op basis van het nooddecreet²⁷ - de openstaande subsidievoorschotten van 2020 al op 23 april uitbetaald. Daarnaast zullen ook de resterende saldi van 2019 op korte termijn uitbetaald worden. Deze maatregel heeft geen bijkomende budgettaire impact.

7 Werk en Sociale Economie

De aanmoedigingspremies werden opengesteld voor de bedrijven die te maken krijgen met een dalende omzet, productie of bestellingen. Zo wordt de arbeidsduurvermindering aangemoedigd, waardoor ontslagen vermeden kunnen worden. De premie wordt toegekend voor een periode van vier maanden. De Vlaamse Regering raamde de budgettaire impact op 14 miljoen euro.

Binnen het budget van de VDAB wordt in 1,26 miljoen euro voorzien als premie voor cursisten die vanwege de coronamaatregelen hun individuele beroepsopleiding (IBO) moesten stopzetten. De premie bedraagt maximaal 70% van het bedrag waar een cursist recht op had op het moment dat de opleiding werd stopgezet.

Vanwege de coronamaatregelen²⁸ die werden genomen inzake het wijk-werken, worden de bepalingen inzake hertoeleiding versoepeld. Daarnaast wordt de geldigheidsduur van de wijk-werkcheques verlengd en wordt een vergoeding toegekend aan bepaalde wijk-werkers.

²⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 24 april 2020 tot regeling van bepaalde tijdelijke maatregelen door de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid ingevolge het coronavirus COVID-19, wat betreft de tweede beoordelingsronde van 2020 voor projectsubsidies en beurzen binnen het Kunstendecreet.

²⁷ Decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid.

²⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 202 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 september 2017 betreffende wijk-werken, wat betreft de genomen maatregelen voor wijk-werken ingevolge het coronavirus.

De vergoeding bedraagt 70% van de vergoeding waar een wijk-werker recht op had als hij het gemiddelde aantal prestaties, berekend over zes maanden, had kunnen presteren.

De Vlaamse Regering wil maatwerkbedrijven en –afdelingen, lokale diensteneconomie-ondernemingen en arbeidszorginitiatieven in hun bedrijfsvoering ondersteunen door middel van vijf maatregelen²⁹ die de doelgroepwerknemers alle kansen moeten bieden om na afloop van de crisis een volwaardig doorstroomtraject op te zetten of voort te zetten. Er worden ook financiële faciliteiten gegeven, maar zonder financiële tussenkomst van de Vlaamse overheid. De financiële impact wordt geraamd op 1,59 miljoen euro.

Mentorovereenkomsten worden door werkgevers gesloten met een onderwijsinstelling. De werkgevers krijgen daarvoor een RSZ-korting. De termijnen die normaal eindigen op 31 maart worden verlengd tot 30 juni. Deze maatregel³⁰ heeft geen financiële impact.

De Vlaamse Regering besliste³¹ de dienstencheques die tussen maart en juni 2020 vervallen, te verlengen tot juli 2020. Daarnaast werd de subsidie voor dienstencheque-ondernemingen verhoogd van 14,36 euro naar 23 euro per dienstencheque per uur. 25% van de verhoogde subsidie moet worden besteed aan bijkomende veiligheidsmaatregelen voor het personeel. De verhoging geldt enkel voor prestaties tussen 16 maart en 10 mei 2020. Nadien wordt de verhoogde subsidie in twee fases afgebouwd. Volgens de Vlaamse Regering wordt de kost van de maatregelen ruimschoots gecompenseerd door het wegvallen van de reguliere vraag.

De Vlaamse Regering heeft ook ingegrepen in de regelgeving van een aantal tewerkstellingsmaatregelen. Het gaat om de Vlaamse ondersteuningspremie voor zelfstandigen met een arbeidshandicap, de aanwervingsincentive, de transitiepremie en de arbeidskaart voor economische migranten. Ook hier is er geen budgettaire impact.

Sinds 2016 vervangt het Vlaamse zorgkrediet voor de publieke sector de loopbaanonderbreking (algemeen en eindeloopbaan). De loopbaanonderbrekingen die gestart zijn voor 2 september 2016, zijn ondertussen in uitdoving. Door de COVID-19-crisis is het echter nodig dat sommige personeelsleden, zeker in essentiële sectoren, hun loopbaanonderbreking kunnen schorsen om weer voltijds te werken en zo personeelsnoden te helpen opvangen. De Vlaamse Regering keurde principieel een besluit³² goed *dat personeelsleden die in het uitdovende stelsel van loopbaanonderbreking zitten, toelaat dit tijdelijk te pauzeren en terug voltijds aan de slag te gaan*. Het besluit wordt nog voor onderhandelingen voorgelegd aan de sociale partners. De budgettaire impact hiervan werd nog niet berekend, maar zou eerder positief zijn, aangezien er geen premie in het kader van de loopbaanonderbreking moet uitbetaald worden.

Tot slot wordt bij de VDAB 4 miljoen euro geïnvesteerd uit de specifieke coronaprovisie in e-learning. De VDAB merkte de laatste weken immers een enorme toename van het aantal aangevraagde online-opleidingen.

²⁹ Besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 houdende diverse wijzigingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 tot uitvoering van het decreet inzake sociale werkplaatsen, van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2014 tot uitvoering van het decreet van 22 november 2013 betreffende de lokale diensteneconomie en van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2017 tot uitvoering van het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling.

³⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 april 2020 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2016 houdende uitvoering van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen, wat betreft de voorwaarden voor de onderneming.

³¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de geldigheidsduur van de dienstencheque en de tegemoetkoming door de overheid.

³² Besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2020 tot wijziging van het Vlaams personeelsstatuut van 13 januari 2006 en het besluit van de Vlaamse Regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet, wat betreft loopbaanonderbreking.

8 Beleidsdomein Omgeving

8.1 Energie

Wie door de COVID-19-crisis tijdelijk werkloos wordt, krijgt een terugbetaling van één maand van de nutsfacturen³³. Concreet wordt een forfaitair bedrag van 202,68 euro terugbetaald. De Vlaamse overheid berekent de kostprijs daarvan op 160 miljoen euro. Ze veronderstelt dus dat iets minder dan 800.000 Vlamingen door de crisis tijdelijk werkloos zullen worden. De middelen moeten uit de specifieke coronaprovisie komen.

8.2 Wonen

Voor de bewoner van een sociale woning steunt de huurprijs op het inkomen. Als dat inkomen gedurende drie maanden daalt, kan de sociale huurder een herberekening van de huur vragen. De Vlaamse Regering besliste³⁴ dat wie tijdelijk werkloos wordt naar aanleiding van de COVID-19-crisis, deze herberekening al na één maand kan vragen. Daarnaast werd beslist dat uithuiszettingen die voortvloeien uit woninghuurgeschillen tot 17 juli 2020 niet kunnen worden uitgevoerd. Deze maatregel geldt zowel voor de sociale als voor de private huurmarkt. De uitvoering van alle gerechtelijke beslissingen waarbij een uithuiszetting werd bevolen, wordt opgeschort. Het besluit van de Vlaamse Regering tot instelling van een tegemoetkoming aan het OCMW ter bestrijding van uithuiszettingen, treedt vervroegd in werking (1 april in plaats van 1 juni 2020) en de bedragen van de tegemoetkomingen worden tijdelijk verhoogd (tot 1 oktober 2020). De kostprijs van de maatregelen heeft de Vlaamse overheid geraamd op 1,52 miljoen euro. Nochtans wordt de budgettaire impact van de opgeschorte uithuiszettingen alleen al geraamd op 1,52 miljoen euro. De Vlaamse overheid gaat er blijkbaar van uit dat de lagere huur geen budgettaire impact heeft, hoewel ook de sociale huurmaatschappijen tot de consolidatiekring behoren.

Net zoals bij de banken kan een kredietnemer bij VWF en VMSW tot zes maanden betalingsuitstel (kapitaal en rente) van de woonlening krijgen. De kredietnemer moet daarvoor aantonen dat zijn inkomsten gedaald zijn door de COVID-19-crisis. Voor deze maatregel is in de algemene toelichting geen budgettaire impact opgenomen. Voor 2020 kan de impact oplopen tot 9 miljoen euro aan gedeferde rente-inkomsten. Deze worden uiteraard in de volgende jaren wel gerecupereerd.

8.3 Milieu

Door de coronacrisis is de hoeveelheid risicohoudend medisch afval (RMA) sterk gestegen. De enige verwerkingsinstallatie voor RMA in het Vlaams Gewest is MediPower, op de Indaver-site in Antwerpen. Omdat MediPower niet genoeg opslagcapaciteit heeft om al het RMA op te slaan, wordt nu ook een loods gebruikt bij Mexiconatie in Zwijndrecht. De Vlaamse Regering besliste³⁵ om alle extra kosten ten gevolge van de tijdelijke opslag van RMA in de loodsen van Mexiconatie te vergoeden aan Indaver.

³³ Decreet van 3 april 2020 tot afwijking van diverse bepalingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en de uitvoeringsbesluiten ervan, en tot dekking van de kosten voor elektriciteitsverbruik, verwarming of waterverbruik voor de eerste maand van tijdelijke werkloosheid ten gevolge van de coronacrisis.

³⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2020 houdende maatregelen voor de private en sociale huurmarkt ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus.

³⁵ Beslissing van de Vlaamse Regering van 24 april 2020 tot tegemoetkoming in de kosten voor de noodopslag van risicohoudend medisch afval door Indaver nv.

8.3 Andere budgettaire effecten

Het Vlaams Energiebedrijf (VEB) merkte op dat de geleverde energieformules fors terugval- len wegens thuiswerk van veel medewerkers van de Vlaamse overheid. Dit zal financiële ge- volgen hebben, maar de impact is voorlopig eerder beperkt. Er is ook een lichte terugval van de projecten rond energie.

9 Kanselarij en Bestuur

De Vlaamse overheid investeert naar aanleiding van de COVID-19-crisis 15,1 miljoen euro in de ICT-infrastructuur. Van dat bedrag is 11,2 miljoen euro bedoeld voor *versnelde investerin- gen met betrekking tot de digitale werkplek en basisinfrastructuur*; 2,2 miljoen euro moet de *lokale cyberveiligheid maximaliseren* en 1,7 miljoen euro is bedoeld voor de ICT bij het Agent- schap voor Overheidspersoneel (AgO). De link van die uitgaven met de COVID-19-crisis is voor het Rekenhof niet altijd even duidelijk. Voor de versnelde investeringen digitale werk- plek en basisinfrastructuur spreekt de presentatie van de minister-president in het Vlaams Parlement over 2 miljoen euro aan recurrente uitgaven. Het grootste deel van de voorziene middelen (4,3 miljoen euro) is bedoeld voor de transitie naar cloud-gebaseerd werken, 1,9 miljoen euro is bedoeld voor veiligheid en 1,8 miljoen euro voor het volledig digitaal maken van de communicatieketting. De overige kredieten zijn bedoeld voor onder andere de ver- snelde uitrol van MS Teams en een upgrade van de capaciteit datacommunicatie. Enkel dat laatste deel lijkt rechtstreeks verbonden met de COVID-19-crisis. De overige posten zijn een versnelling van eerder geplande investeringen. De eventuele relatie tussen de 1,9 miljoen euro voor veiligheid en de 2,2 miljoen euro voor lokale cyberveiligheid kon het Rekenhof wegens gebrek aan toelichting niet uitklaren.

Daarnaast werd een projectsubsidie van 0,3 miljoen euro toegekend³⁶ aan het Agentschap voor Integratie en Inburgering, voor de uitrol van het proefproject rond digitale ondersteu- ning van opleidingstrajecten inburgering. Het is de bedoeling om tijdens en na de Covid-19- pandemie, aan alle inburgeraars de mogelijkheid te bieden om de cursus maatschappelijke oriëntatie op afstand te volgen. Omdat 10% van de cursisten aangeeft niet over de nodige tools te beschikken om deel te nemen, wil het agentschap een proefproject starten voor het aankopen van Chromebooks als uitwisselbaar IT-systeem met de doelgroep.

De aangepaste begroting van DAB Catering en Schoonmaak raamt een stijging van de eigen ontvangsten tot 8,4 miljoen euro (+55.000 euro). De eigen inkomsten van deze DAB slaan vooral op de verkoop van voeding en drank aan het eigen personeel en inkomsten uit cate- ring voor vergaderingen. De lockdown, met als richtsnoer thuiswerk waar mogelijk, heeft als gevolg dat er beduidend minder personeel aanwezig is in de overheidsgebouwen. Ook de komende maanden is een normalisering niet in zicht. Dit betekent dat in 2020 de eigen in- komsten van de DAB significant zouden moeten dalen in plaats van stijgen. De begrotings- documenten omvatten ook geen motivering voor de stijging van de geraamde eigen ontvang- sten.

³⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2020 tot toekenning van een subsidie voor de aankoop van Chrome- books voor het Agentschap Integratie en Inburgering.

10 Mobiliteit en Openbare Werken

De begroting voor het beleidsdomein MOW bevat geen kredieten voor specifieke COVID-19-maatregelen. Binnen het beleidsdomein zijn dan ook enkel maatregelen genomen om bepaalde procedures aan te passen in het licht van de COVID-19-crisis. Wel zijn er mogelijk enkele andere budgettaire effecten.

De raming van de ontvangsten uit verkeersboetes heeft nog geen rekening gehouden met de impact van COVID-19 op de verkeersdrukke. De begroting voorziet ook in structurele meerontvangsten van 2 miljoen euro uit boetes bij de wegeninspectie, maar ook hierop zal de afgenomen verkeersdrukke waarschijnlijk een invloed hebben.

Bij het Loodswezen worden voor de periode april-december 2020 de ramingen van de ontvangsten op het niveau van de begrotingsopmaak gehouden. Het is mogelijk dat de werkelijke cijfers aanzienlijk lager liggen als gevolg van een terugval van de economische activiteit en bijgevolg ook een verminderde haventrafiek. Ook de ontvangstenraming bij de Liefkenshoektunnel blijft ongeveer status quo in vergelijking met de opmaak en houdt geen rekening met de verminderde verkeersdrukke.

De geraamde ontvangsten van De Lijn stijgen met 1,6 miljoen euro door een tariefstijging vanaf 1 februari 2020. Er wordt echter geen rekening gehouden met de negatieve impact van de COVID-19-crisis op de passagiersaantallen.

Het stilleggen van werven van infrastructuurwerken in de wegen- en waterbouw bij zowat alle entiteiten van het beleidsdomein MOW kan ervoor zorgen dat de betaalkalenders aangepast moeten worden omdat de aanrekeningen van geleverde prestaties verschuiven.

11 Landbouw en Visserij

Doordat horeca en markten gesloten zijn en ook de export voor een groot stuk is weggevalen, is de vraag naar vis en de prijs op de vismarkt fors gedaald. De Europese regelgeving voorziet daarom in de mogelijkheid een vergoeding te verlenen bij tijdelijke stopzetting van visserijactiviteiten tussen 1 februari en 31 december 2020. De Vlaamse Regering implementeerde³⁷ deze regeling in Vlaamse regelgeving. De kostprijs van de maatregel bedraagt 1 miljoen euro voor de Vlaamse overheid. Er is cofinanciering voor hetzelfde bedrag vanuit de Europese begroting.

³⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2020 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2016 houdende vaststelling van de werking en het beheer van het Financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij-en-aquacultuursector (FIVA) en de verrichtingen die voor steun in aanmerking komen.